

Diakonissa-
laitos

Lähetäjä: Diakonissalaitos
Vastaanottaja: Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkoneuvosto
Kirjaamo: kirjaamo.hsrky@evl.fi

KUMMIKYLÄHANKE 2.0

Loppuraportti 1.4.2017 – 31.12.2019

Diakonissa-
laitos

LOPPURAPORTTI: KUMMIKYLÄHANKE 2.0, TOIMINTAKAUSI 1.4.2017–31.12.2019

Tämä raportti käsittelee Diakonissalaitoksen ja romanialaisen, romanifeministisen E-Romnja -järjestön kolmevuotista hanketta, joka on toteutettu yhteistyössä Helsingin seurakuntayhtymän (päärahoittaja) kanssa. Loppuraportti sisältää koko kolmivuotiskauden toiminnan, tulosten ja vaikuttavuuden kuvauksen. Lisäksi mukana on maininta hanketta edeltäneestä prosessista, kuvaus tulevasta rahoitustilanteesta sekä listaus hanketta käsitteleviä linkkejä.

HANKETTA EDELTÄNYT PROSESSI JA SEN TULOKSET: KUMMIKYLÄHANKE 2014–17

Ensimmäinen kummikylähanke paransi konkreettisesti liikkuvan väestön elinoloja ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä mahdollisti pakotetun siirtolaisuuden syitä vastaan toimimisen. Hanke toteutettiin yhteistyössä romanijärjestö E-Romnjan kanssa. Tuloksena Valea Seacăn kylän tytöt ja naiset voimaantuivat säännöllisesti kokoontuvissa ryhmissä, joissa he saivat koulutusta esimerkiksi kansalaistoiminnasta ja seksuaaliterveydestä. Ryhmiä vetämään valittiin neljä paikallista romaninaista, jotka saivat tehtävänsä koulutuksen sekä palkan, mikä vahvisti heidän osaamistaan ja työllistymistään. Myös romaniyhteisöjen ja paikallisten viranomaisten yhteistyö vahvistuivat. Hankkeen puitteissa järjestettiin kymmeniä tapahtumia, jotka purkivat romaninaisiin ja -tyttöihin liitettyjä stereotyyppioita ja tekivät heidän erityiset tarpeensa eri sidosryhmille näkyviksi. Hanke järjesti myös terveyskampanjoita.

Kansallisella ja Euroopan tasolla vahvistettiin yhteistyötä sekä viranomaisten että kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Hanke osoitti paitsi romaniyhteisöjen voimaantumisen tarpeen, myös varsin kohtuullisilla resursseilla aikaansaadut hyvin merkittävät tulokset. Tyttöjen ja naisten oikeuksien parantuminen vaikutti konkreettisesti koko yhteisön hyvinvointiin ja kehitykseen. Kummikylähanke 2.0 oli suoraa jatkoa tälle prosessille.

Kummikylähanke 2.0 – perustiedot

Liikkuvan väestön ja romanisiirtolaisten oikeuksia edistetään kestävimmin lähtömaissa. Tästä lähtökohdasta Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö toteutti yhdessä kumppanijärjestö E-Romnjan kanssa, Helsingin seurakuntayhtymän myöntämän avustuksen turvin, kolmevuotista (1.4.2017–31.3.2020) *Kummikylähanke 2.0* -hanketta romaniyhteisöissä Romaniassa. Hanke laajeni alkuperäiseksi kohteeksi valitusta Valea Seacăn kylästä myös Miziliin ja Giurgiuun. Kyseessä ovat absoluuttisesta köyhyydestä kärsivät romanikylät, joiden todellisuutta ovat moniperustainen syrjintä, rassistiset rakenteet, väkivallan eri muodot, työttömyys sekä sosiaali- ja terveysongelmat. Monet Helsinkiin saapuvat siirtolaisromanit tulevat juuri näistä kylistä.

Hanke vahvisti romaninaisten ja -tyttöjen mahdollisuuksia edistää omaa hyvinvointiaan ja turvallisuuttaan sekä voimaantua toimimaan aktiivisesti oman ja yhteisön elämän kohentamiseksi. Samalla hankkeessa tuettiin prosesseja, jotka edistävät laajempaa romaninaisten ja -yhteisöjen yhdenvertaista kohtelua yhteiskunnassa. Erityisesti vuodesta 2018 lähtien hanke mahdollisti myös romaninuorten koulupu-dokkuuden ehkäisemiseen ja toisen asteen koulutuksen saavuttamisen.

Hankkeen kohderyhmänä olivat Romanian romaninaiset ja -tytöt sekä heidän yhteisönsä, erityisesti lapset. Keskeinen tulos hankkeesta on, että romanityttöjen ja -naisten voimaantuminen vaikuttaa koko kylien hyvinvointiin ja kehitykseen. Yhteisöissä asuu myös muita kuin romaneja, eikä hanke sulkenut pois ei-romaneja, jotka halusivat osallistua toimintaan; päinvastoin, hanke pyrki rakentamaan yhteyksiä ihmisryhmien välille. Väliällisenä kohderyhmänä olivat paikalliset viranomaiset, erityisesti sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, joiden osaamista ja tietoutta vahvistettiin. Hankkeen keskeinen tulos oli myös vaikuttamistyön konkreettinen heijastuminen EU-tason romanipoliittisiin linjauksiin.

Diakonissa-
laitos

Hankkeen paikallisena kumppanina toiminut E-Romnja on vuonna 2012 perustettu romanialaisten romaninaisten intersektionaalinen, ruohonjuuritasolla toimiva feministijärjestö. Järjestö tekee ihmisoikeusperustaista työtä, jonka tavoitteena on romaniyhteisöjen voimautuminen ja osallisuus, köyhyyden poistaminen ja erityisesti romaninaisten ja -lasten pääsy sosiaali-, terveys- ja muiden palvelujen piiriin. Kyseessä on Euroopan ensimmäinen romanifeministien järjestö. Työn merkitys on suuri kylissä, joissa ei toteuteta muita ruohonjuuritasolla vaikuttavia hankkeita, koska kylät sijaitsevat EU-maassa, eivätkä romaniyhteisöt ole paikallisten tai kansallisten rahoitusten piirissä.

Seuraavassa tarkastellaan hankkeen kolmevuotista toteutusta ja sen vaikuttavuutta. Toteutusta peilataan hankkeen alkaessa asetettuihin tavoitteisiin ja alatavoitteisiin.

HANKKEEN TAVOITTEET

Hankkeella oli neljä tavoitealuetta (tavoitteet 1–4) ja niitä tukeva hallinnollinen osio (tavoite 0):

- **Tavoite 0: Projektin fasilitointi ja paikallisen kumppanin kapasiteetin kasvattaminen**
- **Tavoite 1: Romaninaisten ja -tyttöjen voimauttaminen yhteisöjen täysivaltaisiksi jäseniksi kolmessa kylässä**
- **Tavoite 2: Romaninaisista ja -tytöistä itsestään lähtevien vaikuttamiskampanjoiden toteuttaminen**
- **Tavoite 3: Romanoioikeuksiin liittyvän osaamisen vahvistaminen Romaniassa, Suomessa sekä EU-tasolla**
- **Tavoite 4: Hankkeen rahoituspohjan kasvattaminen**

TAVOITE 0: PROJEKTIN FASILITOINTI JA PAIKALLISEN KUMPPANIN KAPASITEETIN KASVATTAMINEN

ALATAVOITTEET	TOTEUTUMINEN JA TULOKSET
Hankehallinto hoidettiin hyvin	<ul style="list-style-type: none">- Yhteistyösopimukset laadittiin, budjetti ja resurssit kohdennettiin (EMS-rahoitus)- Vuosittaiset aktiviteetit suunniteltiin ja toimintasuunnitelmat sekä -kertomukset laadittiin; tehtiin viestintäsuunnitelma.- E-Romnjan tietotaito osoittautui hankkeen tavoitteiden kannalta erittäin arvokkaaksi resurssiksi. Järjestön johtaja Carmen Gheorge ja projektikoordinaattori Anca Nica lukeutuvat sekä Romanian että koko Euroopan keskeisiin romaniyhteisöjen ruohonjuuritodellisuuden sekä romanoioikeuksien erityisasiantuntijoihin. He ovat akateemisesti koulutettuja ammattilaisia - toinen myös väitellyt romanien oikeuksista - , mutta heillä on myös vahva kosketus romaniyhteisöjen arkeen. He ovat aktivisteja ja romaninaisina itse kokeneet syrjinnän eri muotoja yhteiskunnassaan. Heidän työnsä on osoitus siitä, että muutos syntyy sisältäpäin.

Seuranta ja arviointi mahdollistivat proaktiiviset muutokset tarvittaessa.	<ul style="list-style-type: none">- Monitorointivierailut ulotettiin kaikkiin yhteisöihin.*- E-Romnja osoitti valmiuksia kehitystyöhön: he olivat sitoutuneita, tavoiteorientoituneita ja suhtautuvat työhön arvopohjaisesti sekä itsekriittisesti. Järjestö pyrki edistämään kestävästä muutoksesta, jonka tavoite on tehdä hanketyö tarpeettomaksi.- Kummikylässä toteutettiin väliarviointi (yhteisökysely ja sen analyysi); tulokset huomioitiin seuraavan vuoden toimintaa suunniteltaessa (tuloksista raportissa edempänä)
Hanke sai hallittua media-julkisuutta Suomessa, Romaniassa ja EU-tasolla.	<ul style="list-style-type: none">- Romaniyhteisöt tuottivat itse aktiivisesti ja säännöllisesti viestintäaineistoa- Hanke on saanut paljon näkyvyyttä lehdistössä ja sosiaalisessa mediassa sekä Suomessa että Romaniassa (poimintoja medialinkeistä raportin lopussa)- E-Romnja on viestinyt hankkeesta näyttävästi mm. sosiaalisessa mediassa (tunnuksella ja hashtagilla ERomnja)
Hankkeen tulokset ja toimenpidesuosituksien dokumentointi ja julkistettu.	<ul style="list-style-type: none">- Paikalliset aktiviteettiraportit Helsingin Diakonissalaitokselle kvartaaleittain- Vuosiraportit ja nyt käsillä oleva loppuraportti Helsingin seurakuntayhtymälle

***) Rahoittajien ja pääsidosryhmien monitorointimatkat Romaniaan:**

Vuosittaiset matkat: 24.–25.4. 2017; 5.–8.6.2018; 28.1.–2.2.2019.

Matkoilla tarkastettiin hankkeen eteneminen, tutustuttiin yhteisöihin monipuolisesti, osallistuttiin kylien ajankohtaisiin tapahtumiin (kuten naisten yhteisökeskuksen avajaiset), analysoitiin hankkeen resurssien kohdentumista ja vahvistettiin E-Romnjan verkostoa.

Matkoille osallistui edustajia mm. seuraavista: Helsingin kaupunki, Helsingin seurakuntayhtymä, Iso Numero, Emmaus Åland rf, Emmaus Westervik rf, Sewatek Oy, Ensto Oy ja Diakonissalaitos. Lisäksi mukana oli yksityisiä tukijoita sekä journalisteja.

Diakonissa-
laitos

TAVOITE 1: ROMANINAISTEN JA -TYTTÖJEN VOIMAUTTAMINEN YHTEISÖJEN TÄYSIVALTAIKSI JÄSENIKSI (VALEA SEACASSA, GIURGIUSSA JA MIZILISSÄ)

ALATAVOITTEET	TOTEUTUMINEN JA TULOKSET
Naiset ja tytöt koontuvat kuukausittain aloiteryhmiin kehittämään omaa ja yhteisön elämää.	<p>Romaninaisten ja -tyttöjen kuukausittain kokoontuvat aloiteryhmät olivat kummikylähankkeen pääasiallinen ruohonjuuritason toimintamuoto, jonka kehitys hankkeen aikana oli moniulotteista. E-Romnja työskenteli yhdessä aloiteryhmien kanssa: se fasilitoi ja voimavaraisti, jakoi tietoa, opetti uusia työmenetelmiä sekä tuki vaikuttamiskampanjoiden ja kulttuuritapahtumien toteuttamista.</p> <p>Aloiteryhmien tavoitteena oli tukea romaninaisia ja -tyttöjä toimimaan aktiivisesti yhteisöissään, tärkeinä pitämiensä teemojen parissa. Luottamuksellisten pienyhteisöjen keskeisimmiksi teemoiksi nousivat lisääntymisterveys, perhe- ja seksuaalinen väkivalta, tasa-arvo, varhaisella iällä solmitut avioliitot, koulunkäynnin keskeyttäminen, asunnottomuus, työttömyys sekä yhteiskunnallinen ja poliittinen osallisuus. E-Romnjan yhteistyössä myös nuoret tytöt saivat käsitellä kohtaamiaan haasteita, köyhyyttä ja valtaväestön heihin kohdistamaa syrjintää. Maaseudulla asuville romaninuorille tämä oli erityisen tärkeää heidän haavoittuvaisen asemansa vuoksi: koulut sijaitsevat kaukana, työllistymisnäkömät ovat heikot, sähkön ja puhtaan veden kaltaisista perusasioista on puutetta ja tulevaisuus näyttää toivottomalta. Mitä enemmän ryhmien keskinäinen lojaalius ja luottamus E-Romnjan työntekijöitä kohtaan kasvoi, sitä moninaisempia haasteita he toivat esille.</p> <p>Aloiteryhmätoiminta on laajentunut Valea Seacasta myös Miziliin ja Girgiusiin, ja ryhmiin liittyy jatkuvasti uusia jäseniä. Ryhmistä rohkaistuneena tytöt ovat perustaneet myös omia epämuodollisia keskusteluryhmiä ja alkaneet opetella demokraattisia ja dialogisia toimintatapoja haastavissa elinolosuhteissa. Aloiteryhmien puitteissa on myös palkattu ensimmäinen romaninuori, Elisa Dinu, joka koordinoi Valea Seacan toimintaa.</p> <p>Menetelmä on osoittautunut tehokkaaksi: naiset ovat raportoineet yksinäisyyden ja toivottomuuden vähentyneen ja voiman sekä tulevaisuudenuskon lisääntyneen. Ryhmäläiset ovat oppineet uusia taitoja, kuten viranomaisvaikuttamista, kampanjointia sekä väkivallan dokumentointia (kirjallisen ja videoaineiston tuottamista), sukupuolistereotyyppien tunnistamista ja keskinäistä solidaarisuutta. Yhteyden merkitys ilmenee kommunikointina jopa tilanteissa, joissa nuoret ovat joutuneet lähtemään perheensä kanssa ulkomaille. Tämä osoittaa, että ryhmät vastaavat heidän tarpeeseensa yhteisöllisestä kuulluksi ja ymmärretyksi tulemisesta.</p> <p>Hankkeen väliarviointin yhteydessä (1/2018) toteutettiin kysely, johon vastasi 26 osallistujaa. Kyselyssä kartoitettiin kohderyhmän motivaatiota toimia aloiteryhmissä ja heidän tulevaisuudennäkymiään. Kyselyn mukaan naiset luottavat ryhmiin ja toisiinsa. Solidaarisuuden rakentuminen on vaativaa äärimmäisestä köyhyydestä kärsivissä yhteisöissä. Tämän vuoksi pienryhmien rooli naisten elämässä on merkittävä tulos. Muutamat vastaajat toivoivat voivansa jatkossa keskustella tabuaiheista myös kahdenkesken hankkeen työntekijän kanssa.</p>

Diakonissa-
laitos

Kyselyn mukaan naiset pitivät tärkeimpänä, mutta myös haastavimpana elämäntehtävänä tulojen hankkimista perheelle. Keskeisimmäksi kehittämiskohteeksi he mainitsivat lapsiin kohdistuvan väkivallan ja toisaalta viranomaisten harjoittaman syrjinnän. Myös sosiaali- ja terveyspalvelujen puuttuminen mainittiin.

Naiset ja tytöt osallistuvat aloiteryhmien järjestämiin koulutuksiin

Hankkeen aikana E-Romnja järjesti kuukausittain **tiivitä työpajoja ja pidempiä koulutuksia** yhteisöjen valitsemista teemoista. Keskeisiä aiheita olivat oikeus sosiaali- ja terveyspalveluihin, seksuaali- ja lisääntymisoikeudet, ammatillisten taitojen kartuttaminen, väkivalta ja tuen hakeminen, yhteiskunnallinen epätasa-arvo, lapsen oikeudet, nuoruus ja romani-identiteetti sekä koulu- ja nettikiusaaminen. Koulutusten myötä naisten ja tyttöjen mahdollisuudet itsensä toteuttamiseen lisääntyivät, ja he saivat työkaluja yhteisönsä oikeuksien edistämiseen.

Koulutuksen ohella naisille ja nuorille tarjottiin mentorointia, psykososiaalista tukea sekä kulttuuritulkkausta esimerkiksi koulun ja viranomaisten suuntaan. Koulutuksia ja työpajoja järjestettiin yhteisökeskuksessa, mutta myös kouluissa ja muissa julkisissa tiloissa. Haastavia aiheita käsittelevien työpajojen menetelminä olivat esimerkiksi dialogi- ja keskustelupajat, teatterimetodit ja -esitykset, kuvataidetyöskentely, Photo Voice -menetelmä ja erilaiset näyttelyt.

Naiset ja tytöt osallistuvat aloiteryhmien järjestämiin kieli-, kirjoitus- ja lukutaitokoulutuksiin.

Luku-, kirjoitus- ja kielitaitokoulutuksia on toteutettu Mizilissä ja Valea Seacassa yhteisöjen tarpeiden mukaisesti. Koulutusmotivaatio kasvoi hankkeen aikana selvästi, joten lukutaitokoulutusten määrää lisättiin vuosittain. Kirjoitusryhmien ohessa on organisoitu myös esiintymistaitokoulutusta. Monissa tapaamisissa on keskitytty virallisten asiakirjojen täyttämiseen ja kirjallista viiranomaisasiointia koskeviin haasteisiin. Englannin kielen opetusta ja työpajoja on järjestetty vuosittain kaksi.

Naiset ja tytöt pääsevät oikea-

Akuutissa hätätilanteessa olleiden romanien **matka tarpeen mukaisesti ja oikea-aikaisesti terveyspalveluihin** järjestettiin ja kustannettiin noin kerran

Diakonissa-
laitos

<p>aikaisten ja tarpeenmukaisten terveyspalvelujen piiriin akuuteissa hätätilanteissa.</p>	<p>kuukaudessa. Tapauksiin lukeutui muunmuassa vaikeita syöpiä, jotka olisivat muuten jääneet vaille hoitoa. Hankkeen yhteisöissä sairaankuljetusten ja muiden terveyspalvelujen toteutuminen on hyvin epävarmaa, usein mahdotonta. Hankkeessa tehtiinkin vaikuttamistyötä palvelujen rakenteellisen muutoksen edistämiseksi.</p>
<p>Valea Seacan romaniyhteisö rakentaa yhteisökeskuksen (paikallishallinnon ja) hankkeen tuen avulla.</p>	<p>Kolmevuotisen hankkeen suurin ponnistus ja yhteisölle tärkein konkreettinen muutos on ollut romaninaisten yhteisökeskuksen <i>Ketanipenin</i> (romanikieltä: "Yhteisö") perustaminen ja avaaminen vuonna 2018 Valea Seacassa. Omistajuuden näkökulmasta merkittävä askel oli, kun yhteisön romaninaiset ottivat vuoden 2019 aikana itse täyden vastuun keskuksen ylläpidosta ja toiminnan järjestämisestä. Sosiokulttuurisesti on kuvaavaa, että lapset käyttävät keskukselta nimeä <i>Biroul Femeilor</i>, ("Naisten toimisto").</p> <p>Keskus on muuttanut kylän sosiokulttuurisia rakenteita, järjestäytymistä, osallisuutta sekä elinolosuhteita. Absoluuttisessa köyhyydessä elävät monilapsiset perheet – joilla ei itsellään ole esimerkiksi vesijohtovettä tai kelvollisia hygieniaolosuhteita – voivat keskuksessa käyttää suihkua, pesukonetta, ruoanlaittovälineitä, lastenhoitohuonetta ja läksytilaa. Keskus mahdollistaa myös palveluohjauksen, koulutuksen ja esimerkiksi romanitaustaisten terveys- ja opetusalan kulttuuritulkkien jalkautumisen yhteisöön. Psykologivierailuja on järjestetty jopa viikottain.</p> <p>Keskus toimii merkittävänä paikallisdemokratian tilana, yhteisökokousten ja päätöksenteon paikkana. Tärkeimmäksi kollektiiviseksi kohtaamiseksi on muodostunut viikottainen yhteisöruokailu, jonka on monitorointimatkoilla havaittu vähentäneen lasten aliravitsemustiloja. Merkittävää on myös vaatteiden ja muiden lahjoitusten sekä vaippojen, terveyssteiden ja lasten särkylääkkeiden jakelutoiminta. Keskuksen toteutuminen on hyvä esimerkki E-Romnjan verkostoitumiskyvystä. Prosessin aikana työntekijät ovat mm. perehtyneet Suomessa D-asemien yhteisömetodeihin, fasilitoineet yhteisön naisten koontumisia ja tehneet merkittävää vaikuttamistyötä Valea Seacan pormestarin ja paikallisviranomaisten suuntaan. Tämän toiminnan myötä kunta sitoutui maksamaan keskuksen sähkökustannukset sekä tukemaan poliisiyhteistyötä.</p> <p>Keskuksen toiminta on vakiintunutta ja säännöllistä. Se on myös tuonut hankkeeseen uusia toimintatapoja: E-Romnja jalkautuu kotien sijasta yhä enemmän keskuksen, mikä mahdollistaa vuorovaikutuksen suuremman ryhmän kanssa kerralla. Tällä hetkellä yhteisö pohtii hankkeen tavoitteita tukevia kiinteistön rakentamis- ja vuokraamismahdollisuuksia.</p>
<p>Nuorten voimavaroitumista ja kouluttamista tuetaan</p>	<p>Hankkeen puitteissa sitouduttiin tiiviseen yhteistyöhön erityisesti nuorten kanssa; heille perustettiin omia ryhmiä Valea Seacassa, Mizilissä ja Oborissa. Ryhmille järjestettiin vaikuttamisviestintäkursseja, heidän koulunkäyntiään tuettiin ja heille perustettiin erityisen tärkeäksi muodostunut mentorointiohjelma.</p> <p>Toiminnalla oli perheiden vahva tuki, koska vanhemmat kokivat nuorisoa kasvattaessaan voimattomuutta, tiedon puutetta sekä kulttuurisia haasteita. E-Romnjan työntekijät toimivatkin tärkeänä siltana: He tuntevat romanikulttuurin omakohtaisesti, joten nuorten oli helppo keskustella heidän kanssaan esimerkiksi yhteisöjensä ja valtaväestön käytäntöjen ristipaineessa elämisestä. Toisaalta he saattoivat ottaa esille aiheita, jotka omissa yhteisöissä ja perheissä</p>

ovat tabuja.

Vaikuttamisviestintäkurssit

Nuorten ryhmiä koottiin vuosina 2018–2019 vaikuttamisviestintäkursseille Mustanmeren rannalle. Kurssien vetäjinä toimivat (pääasiassa romanitaustaiset) ihmisoikeus- ja feministiaktivistit, jotka opettivat romanihistoriasta, vähemmistöjen oikeuksista sekä osallisuuden ja toimijuuden ja liittämättömyydestä. (Mm. Florin Nasture, Ciprian Necula ja Ralucan Dragoiu.) Kurssien lopuksi nuoret saivat valita teemoja, joita halusivat muuttaa yhteisössään. He laativat vetoamuksia, keräsivät allekirjoituksia ja järjestivät tapaamisia paikallisviranomaisten kanssa. He oppivat, kuinka ongelmia priorisoidaan ja ratkotaan yhteisönä.

Toisen asteen koulutuksen edistäminen

Elokuussa 2018 käynnistyi kampanja *Kouluta nainen, kouluta yhteisö*, jonka puitteissa pyrittiin tukemaan nuoria tilanteissa, joissa he kokevat painetta koulunkäynnin keskeyttämiseen. **Varhaiseen aikuistumiseen ja avioitumiseen johtavaa koulupudokkuutta estettiin läksyryhmien ja apurahojen avulla.** Apurahoja myönnettiin toisen asteen koulutuksen loppuun suorittamiseksi nuorille, jotka olisivat joutuneet jättämään koulun kesken taloudellisista syistä.

Romaninaisten kouluttautuminen vaikutti suoraan koko yhteisön hyvinvointiin – ja erityisesti lasten ja nuorten tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Tämä näkyi hankkeen aikana, kun koulua käyvien tyttöjen tietoisuus oikeuksistaan ja voimavaroistaan kasvoi. Ammatin saaminen oli heidän mielestään tie uudelleen elämään.

E-Romnjalle kävi kuitenkin ilmeiseksi, että valmistuminen toisen asteen oppilaitoksesta edellyttää paljon sosiaalista tukea sekä keskusteluja perheen kanssa. Vaikka kampanjasta saatiin hyviä numeerisia tuloksia, mukana oli myös joitakin nuoria, jotka joutuivat lopettamaan koulunkäynnin perheensä painostuksen, varhaisen avioitumisen tai ulkomaille muuttamisen vuoksi.

Sisterhood/Sisaruus-ohjelma

Kouluta nainen, kouluta yhteisö -kampanjan puitteissa kehitettiin **mentorointiohjelma**. Nuoret romanitytöt saivat kukin tuekseen oman ”isosiskon”, eli vanhemman romanimentorin, joka auttoi ja neuvoi nuorta mitä moninaisimmissa elämäntilanteissa. **Isosiskot ovat osoittautuneet yhdeksi tehokkaimmista tavoista tukea romanityttöjen turvallista kasvua.**

Jokainen mentori oli vähintään viikottain yhteydessä mentoroitavaan, valvoi koulunkäyntiä tai auttoi kouluun pyrkimisessä sekä seurasi, missä asioissa apua tarvittiin. Hankkeen puitteissa tehtiin lista keskeisimmistä asioista, joista mentoreiden tuli nuorten kanssa keskustella. Molemmille osapuolille räätälöitiin myös koulutusta. Mentorointisuhteet tiivistyivät ja syvenivät nopeasti, ja monella nuorella oli ensimmäistä kertaa mahdollisuus keskustella asioistaan avoimesti ja kahden kesken aikuisen kanssa.

Vuosittain järjestettiin aloiteryhmiä ja Sisaruus-ohjelman yhteinen kokemustenvaihtotapaaminen. Keskustelunaiheina olivat esimerkiksi solidaarisuus, ruohonjuuritason feminismi ja aikuistuminen.

TAVOITE 2: ROMANINAISISTA JA -TYTÖISTÄ ITSESTÄÄN LÄHTEVIEN VAIKUTAMISKAMPANJOIDEN TOTEUTTAMINEN

ALATAVOITTEET	TOTEUTUMINEN JA TULOKSET
Naiset ja tytöt saavat henkistä ja taloudellista tukea osallistuakseen paikallisiin/maakunnallisiin/kansallisiin tapahtumiin ja tapaamisiin, joissa edistetään romaninaisten oikeuksia	<p>Hankkeen aikana monet romanitytöt ja -naiset ovat saaneet ensimmäistä kertaa mahdollisuuden osallistua tapahtumiin, jotka edistävät verkostoitumista, uusiin aihepiireihin tutustumista sekä liittymistä laajempaan roma- niaktivismiin.</p> <p>Vuorovaikutus muiden romaniyhteisöjen kanssa (ml. Suomen romanijärjestöt), syvällisempi ymmärrys omasta identiteetistä sekä esimerkiksi ensimmäiset tutustumiset romanien historiaan Euroopassa antoivat osallistujille hankkeen aikana mahdollisuuden asettaa oman elämän, perheen ja yhteisön haasteet ja kysymykset laajempaan viitekehykseen.</p> <p>Hankkeen keskeinen jatkotavoite on romaninaisten feminististen verkostojen koordinoiminen ja hyvien toimintatapojen jakaminen eurooppalaisissa verkostoissa.</p>
Naiset ja tytöt saavat tukea omien paikallisten vaikuttamiskampanjoiden järjestämiseen	<p>Hanke johti lukuisiin romaniyhteisön tyttöjen ja naisten toteuttamiin paikallisiin tai laajempiin kampanjoihin heidän itsensä määrittelemistä aiheista. Kampanjat toteutuivat niin sosiaalisessa mediassa, hankkeen romanikylyissä kuin pääkaupunki Bukarestissa asti. Kampanjoissaan naiset ja nuoret oppivat myös yhteistyön perusteita ja solidaarisuuden rakentamisen keinoja.</p> <p>Yhteisöt käyttivät kampanjoiden toteuttamisessa erilaisia sosiaalisen median työkaluja, valokuvia, flashmobeja, marsseja, mielenosoituksia, vetoomuksia, neuvotteluja, varainhankintaa, vaikuttamistyötä ja aloitteita.</p> <p>Suuri osa kampanjoista toteutettiin yhdessä asiantuntijoiden (kuten lääkärit, kätilöt, juristit) kanssa, mikä lisäsi vuorovaikutusta valtaväestön ja romanien välillä. Monelle romaninuorelle ja -naiselle kyseessä oli ensimmäinen kerta, kun he osallistuivat yhteiskunnalliseen aktivismiin. (Esimerkkejä kampanjoista raportin lopussa.)</p>
Yhteisöjen naiset ja tytöt pääsevät tapaamaan toisiaan ja jakamaan kokemuksiaan	<p>Hankkeen kuluessa Valea Seacăn, Mizilin ja Giurgiun ryhmät verkostoituivat toistensa kanssa ensimmäistä kertaa ja olivat aktiivisesti vuorovaikutuksessa. He vaihtoivat tietoja käytännöistä ja työkaluista, tukivat ja rohkaisivat toisiaan sekä keksivät jatkuvasti uusia mahdollisuuksia yhteistyöhön. Tätä verkostoitumista tapahtui erityisesti kampanjoissa ja tapaamisissa, joissa he keskustelivat yhteisistä haasteista ja voimavaroista. Eri kylien aloiteryhmillä järjestetyissä yhteistapaamisissa hyviä käytäntöjä päästiin jakamaan tehokkaasti.</p> <p>Kaikkien hankkeen kyläyhteisöjen naiset ja nuoret tulivat yhteen esimerkiksi moniperustaisesta syrjinnästä kärsivien päivän (8.3.2018) tapahtumassa.</p>

Diakonissa-
laitos

	<p>Toinen vaikuttava kohtaamisen muoto olivat hankematkat; Valea Seacăn ja Mizilin nuoret tutustuivat erityisesti Oborin nuoriin Bukarestin kansalaisjärjestöjuhlilla ja keskustelivat sukupuolirooleista, seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta. Kansainvälinen vaihto mahdollisti myös romaniyhteisön edustajien vierailuja Helsingissä.</p> <p>Kansalais- ja perusoikeuksiin liittyvissä sosiaalisen oikeudenmukaisuuden liikkeissä keskinäinen mobilisointi ja verkostoituminen on oleellisen tärkeää. Hankkeen aikana kasvanut Euroopan romanien feministinen liikehdintä ja sen tueksi syntyneet rakenteet ovat monissa kylissä ensimmäisiä askeleita kansalaisyhteiskunnan järjestäytymiseen.</p>
<p>Aloityhymät ehdottavat paikallishallinnolle itse suunnittelemaan kehittämisprojekteja</p>	<p>Hankkeessa on systemaattisesti edistetty romaniyhteisöjen suhteita paikallishallintoon ja -viranomaisiin. Tämä alunperin varsin olematon yhteys on vahvistunut vuosi vuodelta, mistä on seurannut, että naiset ja nuoret ovat vähitellen itse lähestyneet viranomaisia ongelmiaan tai vaatineet heille kuuluvia oikeuksia. Erityisesti Valea Seacăn sekä Mizilin naiset ovat säännöllisesti kehittäneet paikallishallinnon edustajille osoitettuja projektisuunnitelmia. Hankkeessa heitä on tuettu ja voimautettu projektisuunnitelmien laatimisessa ja viranomaiskontaktien solmimisessa.</p> <p>Naiset ja tytöt ovat tavanneet toistuvasti pormestareita (dialogitapaamisissa), kuntaviranomaisia sekä paikallisia lääkäreitä ja sairaanhoitajia. Tapaamisissa on keskusteltu esimerkiksi sosiaali- ja terveystapaamisten saatavuudesta romaniyhteisöissä, lasten rokottamisesta, tyttöjen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, häirinnästä ja ei-toivotuista raskauksista sekä romanien kokemasta syrjinnästä.</p> <p>Poliitikoille on suunnattu kohdennettua vaikuttamisviestintää ja järjestetty tapaamisia esimerkiksi etnisen ja sukupuoleen perustuvan koulusegregaation purkamiseksi, romanityttöjen toisen asteen koulutuksen edistämiseksi ja etnisen sekä sukupuoleen perustuvan syrjinnän kitkemiseksi koulutusjärjestelmästä. Poliisin kanssa on keskusteltu romanilasten hyväksikäytön ilmenemismuodoista, epäasiallisesta kohtelusta ja ratkaisumalleista.</p> <p>Hankkeen aikana paikallishallinnon kanssa toteutettuja kehittämisprojekteja:</p> <ul style="list-style-type: none">- Projektihakemusten myötä viranomaiset ovat tulleet tietoisiksi tai korjanneet monia yksittäisiä paikallisia ongelmia, kuten joen saastuneisuus, sillan puuttuminen tai vesipumpun toimimattomuus.- Naiset itse olivat vahvasti aloitteellisia pormestarin suuntaan yhteisökeskuksen rahoituksen hankkimisessa.- Sekä Valea Seacassa että Mizilissä naiset vaativat paikallisviranomaisilta toimia lukuisten katukoirien lopettamiseksi ja turvallisuutta lisäävien yöpartioiden perustamiseksi.- Kahdessa yhteisössä käsiteltiin paikallisen rehtorin kanssa romanilasten erityishaasteita. Valea Seacassa tapaaminen johti kirjalliseen kumppanuussopimukseen, jonka osapuolina ovat E-Romnja, kansalaisjärjestö Filia, koulu, poliisi ja pormestarin esikunta. Sopimuksessa sidosryhmät ja yhteisön

Diakonissa-
laitos

	<p>naiset sitoutuvat yhteistyöhön romanityttöjen koulun keskeyttämisen ja liian aikaisen aikuistumisen (ml. avioliitot) ja väkivallan ehkäisemiseksi. Kulttuuritulkki osoittautui tässäkin sopimusprosessissa tärkeäksi.</p> <p>- Hankkeen puitteissa kutsuttiin saman pöydän ääreen sosiaaliviranomaisia, kulttuuritulkki ja pormestari. Tapaamisessa painotettiin kaikille saatavissa olevien sosiaali- ja terveyspalveluiden merkitystä yhteisöjen hyvinvoinnille sekä Valea Seacassa että Mizilissä. Naiset pitivät itse esillä perusoikeusnäkökulmaa.</p> <p>- Yhteisön naiset kiinnostuivat Suomessa ja Ruotsissa yleisestä ehkäisyneutelmästä, ehkäisykapselista, joka ei sisällä Romanian terveyspalveluihin. E-Romnja käynnisti neuvottelut Romanian terveysministeriön neuvonantajan kanssa mahdollisuudesta saada menetelmä käyttöön Romaniassa. Suomen ja Romanian välinen yhteistyö asetettiin tavoitteeksi, jotta tuo pitkävaikutteinen ja helppokäyttöinen menetelmä saadaan kansallisen ehkäisyohjelman piiriin – ja jotta se olisi myös haavoittuvassa asemassa olevien naisten saavutettavissa. Tämä vaatii myyntiluvan lisäksi asiantuntevaa koulutusta. Asiaa koskeva yhteistyö suomalaisten lääkärien ja sairaanhoitajien kanssa käynnistyi alkuvuodesta 2018.</p> <p>- Yksi aloiteryhmistä laati 16 naisen voimin, yhdessä E-Romnjan työntekijöiden kanssa, paikallisviranomaisille valituksen Valea Seacăn postinjakajasta, joka viivytti perheiden lapsilisien jakamista ja käytti naisia loukkaavaa kieltä. Paikallisviranomaiset antoivat kyseiselle työntekijälle rangaistuksen.</p> <p>Parantuneista suhteista huolimatta hankkeessa on käynyt ilmeiseksi, että viranomaisilla on voimakkaan rasistisia romaniyhteisöön kohdistuvia asenteita, ja myös hyväksikäyttöä ilmenee. Hanke teki toistuvasti näkyväksi tapauksia, joissa esimerkiksi poliisi jätti tutkimatta romaninaisten häirintää tai viranomaiset eivät myöntäneet romaneille henkilöllisyystodistuksia.</p>
<p>Naiset ja tytöt osallistuvat poliisin kanssa järjestettyihin työpajoihin, joissa käsitellään toimintatapoja hätätilanteissa.</p>	<p>Naiset osallistuivat sekä Valea Seacassa että Mizilissä poliisin kanssa järjestettyihin työpajoihin, joissa käsiteltiin toimintatapoja ja valmiuksia hätätilanteissa.</p> <p>Yhteisöjen jatkuva ongelma on seksuaalinen häirintä ja lasten hyväksikäyttö. Erityisesti ulkomaille tuloonhankintaan lähteneiden vanhempien tyttäret, jotka on jätetty muiden aikuisten hoitoon, joutuvat hyväksikäytön uhreiksi ja tulevat sen seurauksena raskaaksi. Hanke järjesti aiheesta käsitteleviä tapaamisia poliisin ja romanitaustaisen terveysalan kulttuuritulkin kesken. Osapuolet olivat yhtä mieltä siitä, että on ensiarvoisen tärkeää yhtäältä pyrkiä ennaltaehkäisemään hyväksikäyttöä ja toisaalta tehdä rikostutkiminta aina, kun sellaista ilmenee. Poliisilta puolestaan toivottiin proaktiivisia toimia. Tämän myötä yhteisöissä käynnistettiin sunnuntaiset keskeisillä paikoilla toteutetut tietoiskut seksuaalisen häirinnän tuntomerkeistä.</p>

TAVOITTEIDEN 1 JA 2 MÄÄRÄLLISIÄ TULOKSIA:

Nuorisoryhmien jäseniä	Valea Seaca 42, Mizil 13, Giurgiu 10
Aloiteryhmiä	3 ryhmää, yhteensä 40–50 naista
Toteutuneita kampanjoita	26
Sisarus-mentorointiohjelmaan osallistuneita	22 nuorta, 19 "isosiskoa"/mentoria
Kampanjoiden toteuttamiseen osallistuneita nuoria	65
Sairaankuljetus akuutissa tilanteessa	12 tapausta vuodessa; lisäksi 3 henkilölle kustannettiin ehkäisytabletit
Henkilöllisyystodistus / syntymätodistus	200 kpl
Hankkeeseen työllistetyt kyläläiset	4 naista ja yksi nuori tyttö
Toisen asteen koulutukseen apurahan (50–60 e) saaneita nuoria	18 -> vielä vuonna 2012 hankeyhteisöissä lukioon jatkoi yleensä yksi nuori, nyt jo 10–20
Kylien yhteisötoimintaan osallistuneita	yli 600
Välillisesti hankkeesta hyötyneiden määrä	noin 700

TAVOITE 3: ROMANIOIKEUKSIIN LIITTYVÄN OSAAMISEN VAHVISTAMINEN ROMANIASSA, SUOMESSA SEKÄ EU-TASOLLA

Hanke on osallistunut tehokkaasti kansallisen ja EU-tason romaniasioden käsittelyyn sekä omalta osaltaan kontribuoinut jakamalla parhaita käytäntöjä sekä kertynyttä tietoa. Monet hankkeen tuloksista ja rakenteista ovat kansainväliselläkin tasolla ainutlaatuisia askeleita romanioikeuksien edistämiseen kestäväällä tavalla ruohonjuuritasolla.

Hankkeen työntekijät sekä sen puitteissa toimineet asiantuntijat ovat kolmen vuoden kuluessa jakaneet hankkeessa saatua tietoa, pitäneet asiantuntijapuheenvuoroja, verkostoituneet ja tehneet tehokasta vaikuttamistyötä niin Romaniassa kuin EU-tasollakin.

Hankkeen merkittävin EU-tason saavutus oli kansainvälisen diakonian keskeisen toimijan, Eurodiaconia-verkoston, parissa tehty aktiivinen vaikuttamistyö romanioikeuksien puolesta Euroopassa. Kahden viime vuoden aikana tässä työssä otettiin erittäin merkittäviä askeleita:

- EU:n romanistrategiaprosessi tuli hankkeen aikana päätökseensä, jolloin suoritettiin arviointi. Eurodiaconia-verkoston kautta hanke toi tuohon prosessiin romanikylien palautteen.

- EU:n romanistrategia on keskeinen väline, jolla jäsenmaita voidaan painostaa romanien oikeuksien kunnioittamiseen. Uuden strategian laatiminen oli kuitenkin epävarmaa. Tällöin Eurodiaconia ja Diakonissalaitos lobbasivat strategiaa, mutta erityisesti romanisiirtolaisten oikeuksien sisällyttämistä siihen. Järjestettiin työpajoja, joissa laadittiin suosituksia (esim. *Eurodiaconia Roma Network Meeting* Helsingissä 27.–28.9.2018) asiasta. Yhteistyötä komission kanssa tehtiin aktiivisesti. Suomessa konsultoitui STM:n romanineuvottelukuntaa. *Historiallinen tulos oli, että Euroopan Unionilla on uusi romanistrategia, johon siirtolaisromanien ja liikkuvan väestön oikeudet on sisällytetty ensimmäistä kertaa*

Aineistoa EU-strategiatyöskentelystä:

<https://www.eurodiaconia.org/2020/02/the-commission-includes-our-recommendations-in-its-roma-framework>

<https://www.eurodiaconia.org/wordpress/wp-content/uploads/2019/07/Eurodiaconia-EESC-Roma-Hearing-Event-Report-.pdf>

Diakonissa-
laitos

Keskeiset seminaarit, tapahtumat ja tapaamiset, jotka hanke on järjestänyt tai joissa se on ollut näkyvästi esillä:

- Hankkeen ensimmäisen vaiheen 2014–17 päätösseminaari *Economic Migration or Mobility*. Järjestetty yhteistyössä Helsingin Diakonissalaitoksen, E-Romanjan, Suomen Romanian suurlähetystön ja romanialaisen Centre Filia -kansalaisjärjestön kanssa. Suomen, Ruotsin ja Norjan Romanian suurlähettiläät, romaniasiainneuvottelukunnan edustajat, Romanian diaspora- sekä työministerit, monet kansallisen tason viranomaiset, kansalaisyhteiskunnan edustajat ja romaniaktivistit kunnioittivat tilaisuutta läsnäolollaan (Bukarest 25.4.2017).

- Suomen Romanian suurlähetystön järjestämä seminaari *Finland, Romania, Roma integration – Learning from Each Other*, joka toi yhteen hankkeen kansainvälisiä sidosryhmiä. Osana Suomen 100-vuotisjuhlintaa järjestetyn tilaisuuden avasivat Romanian Diplomaatti-instituutin johtaja, Suomen suurlähettiläs, Romanian diasporaministeri, Suomen romanineuvottelukunnan edustaja ja Bukarestin yliopiston professori. Hankkeesta mukana olivat Diakonissalaitoksen ja E-Romnjan edustajat (9.10.2017)

- YK:n naisten syrjintää koskevaan yleissopimukseen (CEDAW) liittyvä asiantuntijakokous. E-Romnja oli mukana laatimassa raporttia, jonka Romaniaa koskeva arvio sisältää tärkeitä suosituksia liittyen romaninaisten oikeuksiin. Raportissa korostuvat romaninaisten ja -tyttöjen kohtaama väkivalta, monikerroksinen syrjintä ja pakkoavioliitot. (Heinäkuu 2017)

- Sekä Valea Seacan kunnan että Bacaun piirikunnan paikallisviranomaisten delegaatiot vierailivat Helsingissä vuonna 2017. Vierailuihin osallistuivat mm. Valea Seacan pormestri, Bacaun piirikunnan Eurooppa-suhteista vastaava edustaja ja piirikuntaneuvoston jäsen sekä terveys-, koulutus- lastensuojelu- ja työmarkkinatoimialojen edustajia. He tapasivat Helsingin sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtajan, kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystyksen edustajia, sosiaali- ja terveysministeriön romaniasiainneuvottelukunnan pääsihteerin, Romanian Helsingin suurlähetystön edustajia sekä Helsingin seurakuntayhtymän edustajan. Lisäksi delegaatio vieraili Helsingin Diakonissalaitoksen Hirundo -päiväkeskuksessa ja perehtyi siellä toteutettavaan yhteistyöhön. Bacaun piirikunta antoi julkilausuman, jossa sitouduttiin yhteistyöhön Helsingin viranomaisten kanssa sekä E-Romnjan kanssa Romaniassa. Helsingin ja Valea Seacan viranomaiset sopivat yhteistyöstä ja tiedonvaihdesta. (3-5.12.2017)

- *Ihmisoikeuksista on kyse – Hirundo 10 vuotta* -juhlaseminaari 26.10.2018. Kummikylähanketta esitteli projektikoordinaattori Anca Nica, mukanaan paikallinen koulukuraattori, kaksi romanityttöä ja kaksi romaninaista Valea Seacan kylästä.

- Suomen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajuuskaudella järjestetty, Suomen hallituksen ja Eurooppa-neuvoston koolle kutsuma romaninaisten 7. kansainvälinen konferenssi *Roma and Traveller Women's Access to Justice and Rights* (25–27.3.2019 , Espoo).

- Suomen Romaniasiain neuvottelukuntien valtakunnalliset neuvottelupäivät (4–5.9.2019, Oulu).

- Eurodiaconia-verkostossa toimiminen on mahdollistanut hankkeelle asiantuntijaroolin esimerkiksi seuraavissa: *Eurodiaconia Hearing on the Future – EU Roma Strategy Proposals for Action post-2020* 26 (26.6.2019, Euroopan talous- ja sosiaalikomitea), *The concept of the “Economy of Wellbeing” – What role and added value bring faith-based actors?* (5.11.2019 Helsinki), *Eurodiaconia Expert meeting on EU mobile Roma: Moving from emergency support to social inclusion*. (22.3.2019)

- Euroopan komission koollekutsuma työpaja *Future policies for Roma* (1.10.2019 Bryssel).

- Romanian Eurooppa-neuvoston puheenjohtajuuskaudella hanke osallistui korkean tason konferenssiin *EU Frameworks for National Roma Integration Strategies, jossa käsiteltiin EU:n vuoteen 2020 ulottuvaa puitekehystä romanien kansallisille integrointistrategioille*. Todettiin, että valitettavasti romanien

Diakonissa-
laitos

integraation edistäminen on jäänyt puutteelliseksi kaikkialla Euroopassa ja entistä painokkaampia lisätoimia tulee panna täytäntöön. (Euroopan komissio / Bukarest 4.3.2019)

- E-Romnja piti kummikylähankkeen teemoja esillä seuraavissa romanialaisissa työryhmissä: The Coalition of Gender Equality, The Housing Block, The Network for the Prevention and the Fight Against Violence in the Family, The Consultative Council of the National Agency for Roma, Roma Sounding Board of the World Bank, Breaking the Silence on Sexual Violence, Roma Forum ja Romanian Women Lobby.

- **E-Romnja on vierailut Suomessa vuosittain** hankehallinnon kehittämisen, järjestöyhteistyön syventämisen ja raportoinnin merkeissä:

- Vuonna 2017 järjestön yhteisötyöntekijä toi Helsinkiin mukanaan Valea Seacan romaniyhteisöstä yhden tytön ja yhden naisen. He tutustuivat Hermannin diakoniataloon, Seri-tukikeskukseen seksuaaliväkivallan uhreille, sekä Helsingin Diakonissalaitoksen Hirundo-päiväkeskukseen ja D-asemaan. Analle, 16, kyse oli elämän ensimmäisestä ulkomaanmatkasta. (3.–8.2017)
- E-Romnjan pisin opintomatka Suomeen toteutui 25.–29.3.2019. Järjestö tapasi suomalaisia organisaatioita, joiden kanssa kehitettiin kohderyhmien ihmisarvoa kunnioittavaa ja tukiriippuvuutta vähentävää palvelustrategiaa. E-Romnjan työntekijät kävivät benchmarking -tapaamisissa seuraavissa järjestöissä: Liikkuvan väestön palvelukeskus Hirundo ja asunnottomien naisten NEA-hanke, Iso Numero -lehti, Pro-tukipiste, Helsingin monikulttuurinen päiväkeskus Mosaiikki, päiväkeskus Illusia, Naisten kulma sekä HUS:in Seri-tukikeskus seksuaaliväkivallan uhreille.

Opintomatkan aikana E-Romnjan työntekijät verkostoituivat ja suunnittelivat yhteistyötä myös muiden eurooppalaisten romaninaisyhteisöjen työntekijöiden kanssa Diakonissalaitoksella: Roma Women Fund Chiricli (Ukraina), Roma Integration Center (Valko-Venäjä), ja Roma Women Network Moldova Moldsolidaritate (Moldova). Lisäksi he osallistuivat kansainväliseen romani-naisten konferenssiin Hanasaareissa 26.–27.3.2019.

- Viimeisin E-Romnjan Suomen-vierailu ajoittui joulukuuhun 2019, jolloin analysoitiin projektin vaikuttavuutta Diakonissalaitoksen ammattilaisen fasilitoimana, esiteltiin hankkeen toimintaa lukuisille yhteistyötahoille niin avoimessa tapahtumassa kuin yksityisesti ja syvennettiin yhteistyötä verkostoitumalla tavoitteellisemmin mm. Lääkärin sosiaalinen vastuu ry:n kanssa.

TAVOITE 4: HANKKEEN RAHOITUSPOHJAN KASVATTAMINEN

Hankkeen taloudellisena tavoitteena oli toiminnan laajentaminen lisärahoituksen turvin. Tätä on tavoiteltu systemaattisesti ja aktiivisesti niin paikallisesti kuin kansainvälisesti (kuntatasolta EU-rahoituksiin). Valitettavasti tulokset ovat olleet vähäisiä.

Hankkeen keskivaiheilla rahoituspohja laajeni, kun Emmaus Åland ja Emmaus Westervik myönsivät toiminnalle rahoitusta ja sitoutuivat kumppanuuteen. Sen turvin strategista toimintaa voitiin suunnata koulunkäynnin tukemiseen sekä nuorten romanien työllistymiseen. Jatkossa Emmaus-yhteisöjen rahoitus vähenee heidän kohdistaessaan varoja enemmän oman toimintansa ylläpitämiseen.

Hankkeen aikana on konkretisoitunut, kuinka kehitysyhteistyöhön ja ihmisoikeuksiin suunnatut rahoitukset ja hanketuet ovat usein romaniyhteisöjen ulottumattomissa. Tämä johtuu pääasiassa siitä, että kyseessä ovat EU-kansalaiset. Absoluuttinen köyhyys unionin alueella kyseenalaistaa mielikuvat eurooppalaisesta yhdenvertaisuudesta, ja romanivähemmistöt jäävät kaikessa hiljaisuudessa marginaalin marginaaliin.

Hankkeen tulokset ja niiden dokumentointi voivat jatkossa toimia referenssinä hankehauissa ja mahdollistaa rahoituksen saamista myös muille romanijärjestöille. Ennen sitä Helsingin seurakuntayhtymän sitoutunut taloudellinen tuki sekä kumppanuus on ollut hankeyhteisöille äärimmäisen tärkeää ja mahdollistanut toiminnan. Tämä yhteistyö on ilmentänyt kansainvälisen diakonian keskeisiä periaatteita: apua sinne, missä kukaan muu ei auta ja missä tarve on suuri.

TOIMINNAN JATKOSUUNNITELMA 2020–2023

Diakonissalaitos sekä paikallinen kumppani E-Romnja ovat sitoutuneet kummikylätoiminnan jatkamiseen ja rakenteelliseen kehittämiseen uuden kolmevuotishankkeen muodossa. Yksityiskohdaiset tiedot jatkosuunnitelmista ovat tämän raportin yhteydessä lähetetyssä hankehakemuksessa. Toive on, että Helsingin seurakuntayhtymä jatkaa hankkeen kumppanina ja rahoittajana, mainitun suunnitelman ja esitetyn budjetin puitteissa.

Diakonissa-
laitos

LISÄMATERIAALIT

POIMINTOJA HANKKEEN MEDIANÄKYVYYDESTÄ:

"Romaniäidit hakevat Suomesta elatusta lapsilleen" (Kirkko ja kaupunki 12.5.2017)
<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/romaniaidit-hakevat-suomesta-elatusta-lapsilleen>

"Romanit elävät kotikylässään totaalissa köyhyydessä: 'Ei kukaan täällä halua lähteä kerjäämään.'" (Kirkko ja kaupunki 03.07.2018)
<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/romanit-elavat-kotikylassaan-totaalisessa-koehyydessa-ei-kukaan-taalla-halua-lahtea-kerjaamaan->

"Romaninaisten järjestö taistelee eriarvoisuutta vastaan" (Kirkko ja kaupunki 1.2.2017)
<https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/romaninaisten-jarjesto-taistelee-eriarvoisuutta-vastaan#573bb3f0>

"Kummikylän romanifeministit käväisivät Helsingissä – ”Koulussa ei anneta seksiopetusta, kukaan ei välitä” (Helsingin Sanomat 5.2.2017)
<https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000005075350.html>

"Romaniassa nousee uusien mahdollisuuksien sukupolvi" (Maailman Kuvalehti 14.10.2019)
<https://www.maailmankuvalehti.fi/2019/9/pitkat/romaniassa-nousee-uusien-mahdollisuuksien-sukupolvi>

Hanketuloksia julkistettiin Diakonissalaitoksen, E-Romnjan ja rahoittajien omissa kanavissa:
<https://www.hdl.fi/blog/2018/09/25/elenan-tarina/>

Hankeyhteisön aloitteesta käynnistynyt Romanian suurin romanioikeuksien protesti:
<http://www.romea.cz/en/news/world/romania-900-protest-recent-violence-against-roma-in-italy-and-ukraine-more-demonstrations-in-other-european-countries-to>
<http://www.romea.cz/en/news/world/romania-900-protest-recent-violence-against-roma-in-italy-and-ukraine-more-demonstrations-in-other-european-countries-to>

Kampanjointia naisten turvallisuuden puolesta:

<https://www.agerpres.ro/social/2018/10/20/cateva-sute-de-persoane-au-participat-la-un-mars-contra-violentei-impotriva-femeilor--196595>

http://stiri.tvr.ro/mar--ul-impregnata-pentru-siguran--a-femeilor--90-la-suta-dintre-victimele-care-cer-ordin-de-protect--ie-sunt-femei_837266.html#view

<https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/social/indiferenta-hraneste-violenta-miting-in-sprijinul-femeilor-agresate-1017180>

ESIMERKKEJÄ HANKKEEN PUITTEISSA TOTEUTETUISTA KAMPANJOISTA:

- Hanke aloitti vuonna 2015 henkilöilystodistusten hankkimisen romaneille, joita ei ole merkitty väestörekisteriin. Kampanjatyö on jatkunut vuoteen 2019, ja vaikka se on osoittautunut hitaaksi, sen vaikutus ihmisten elämään on äärimmäisen merkittävä.

**Diakonissa-
laitos**

- Vuosittaiseksi suunniteltu lisääntymisterveyskampanja aloitettiin 2019. Romaniyhteisöissä arka-luonteista aihetta lähestyttiin köyhien naisten oikeuksista käsin: terveystalvikuun estäviä tekijöitä saatiin vähennettyä ja yhteisöihin hankittiin mm. satoja raskaus- ja sukupuolitautilääkkeitä.
 - Yhteisökeskuksessa järjestettiin lukuisia tapahtumia; esimerkkinä yhteisötapahtuma (27.11.2018), jossa E-Romnja tarjosi tukea julkishallinnon virkamiesten väärinkäytöksiin puuttumiseen. Tämän myötä kahdelle romanivanhemmalle saatiin takaisin heiltä viedyt henkilökohtaisuusdokumentit, joiden puuttuminen esti lasten sairaanhoidon.
 - Videokampanja, joka lisäsi tietoisuutta sukupuoli-identiteettien moninaisuudesta ja siitä, ettei ole vain yhtä, normatiivista tapaa olla nainen. Linkki:
<https://www.youtube.com/watch?v=P3cD0x4rP0Q>
 - Holokaustin uhrien muistopäivänä aktivoitiin vuosittain. Vuonna 2017 60 romaniyhteisön asukasta marssi kunnantalolle holokaustien uhrien muistamiseksi. He lauloivat romanien kansallislaulua ja kuljettivat holokaustien uhrien valokuvia.
 - Hygieniakampanja: 50 romaniyhteisön naista kokoontui keskustelemaan hyvästä hygieniasta, ja kummikylähanke puitteissa heille kaikille hankittiin hygieniapaketti, joka sisälsi suihku-geelin, deodorantin ja ihovoiteen.
 - Romanian suurin romani-oikeuksien protesti heinäkuussa 2018. Italiassa ja Slovakiassa kasvanut rasistinen liikehdintä aktivoi 150 Giurgiun ja Valea Seacan romaniyhteisöjen edustajaa kansalaisyhteiskuntavaikuttajiksi. Yhdessä muiden aktivistiryhmien kanssa liikkeeseen mobilisoitiin yli 900 ihmistä, mikä oli kaikkien aikojen suurin romanien oikeuksia puolustava ja vihapuhetta, syrjintää ja näihin yllyttämistä vastustava protesti Romaniassa.
 - Kansainvälisenä lasten päivänä (1.6.2018) romaninaisten ryhmä järjesti lastentapahtuman, jossa sarjakuvahahmoiksi pukeutuneet romaninaiset ja -nuoret järjestivät kasvomaalausta, ilmapalloja ja katutaiteilua.
 - Intersektionaalisesta syrjinnästä kärsivien naisten päivään osallistui 8.3.2018 naisia kaikista hankkeen yhteisöistä, ja he keskustelivat jakamistaan haasteista ja vahvuuksista.
 - Yhteisöissä koettua väkivaltaa käsiteltiin kuvataidenäyttelyn sekä valokuvaprojektin muodossa. Nuoret kuvasivat naisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastustavan videon sekä kirjoittivat näkyville viestejä siitä, kuinka tärkeää sukupuoltenvälinen yhdenvertaisuus on. Nuoret toteuttivat myös kaksi temaattista työpajaa tasa-arvoisen ja terveen ihmissuhteen tunnusmerkeistä.
- Erityisesti nuoret Milizin ja Valea Seacan kylistä kokivat kampanjoinnin tehokkaaksi ja voimaantavaksi tavaksi edistää romanien oikeuksia. Nuoret suunnittelivat projekteja kuukausittaisissa toimintaryhmissä, joiden aloitteista käynnistyivät mm. seuraavat kampanjat:
- Vaikuttamiskampanja "Kenkä": Nuoret kampanjoivat tukeakseen köyhien romaniperheiden lapsia, joilla ei ole talvikenkiä. Kampanja tuotti 2500 €, jolla ostettiin yhteisön lapsille kenkiä. Nuoret huolehtivat kampanja toteutuksesta
 - Vaikuttamiskampanja "Kamiina": Nuoret jakoivat tietoa poikkeuksellisen karuissa oloissa elävästä yksinhuoltajaäidistä ja hänen seitsemästä lapsestaan. Heidän talonsa oli lähes romahtamispisteessä, ja kampanjan avulla heille saatiin rahoitus rakennusaineisiin ja kamiinaan.
 - Myös romanien kansallispäivänä 8.4. toteutettiin nuorten suunnittelema kampanjoita joka vuosi. Vuonna 2018 nuoret järjestivät juhlaruokailun sekä symbolisen kulkueen kylän keskustaan. Päivään osallistui yli 150 ja välillisesti yli 300 romaninaista. Nuoret jakoivat myös mainoslehtisiä, joissa kerrottiin romanien kansallispäivästä ja elämäntilanteista.

- Vuosittainen “Naisten turvallisuutta yhdessä” -marssi: 20 romaninuorta Mizilistä matkusti Bukarestiin marssimaan, teki sosiaalisessa mediassa leviävän videon aiheesta ja sai tukea useilta lähetystöiltä. Ryhmän motto tuli hankkeessa ahkeraan käyttöön: “Väkivallalla ei ole väriä”. Tällä viestittiin, ettei väkivalta ole kulttuurinen tai koulutustasoon liittyvä ongelma, vaan se koskettaa kaikkia. Romaninaisten on kuitenkin rakenteellisen rasismien vuoksi vaikeampi saada apua kuin ei-romanien. Linkki: <https://www.facebook.com/ERomnja/videos/701246720239508/>

- Teatteriesitys, jonka avulla kiinnitettiin huomiota romanioppilaiden syrjintään koulussa: <https://www.youtube.com/watch?v=A8wTSSxv70&t=14s>

- Photo voice -menetelmän taitava ammattivalokuvaaja koulutti romaninuorten ryhmää. Nuoret kuvasivat yhteisön arkea ja analysoivat kuvia. Työskentelyssä käsiteltiin teemoja kuten turvallisuus, syrjintä, tulonhankinta, perhesuhteet ja ystävyys. Nuoret perustivat kaksi sosiaalisen median ryhmää (Facebook, Instagram), joissa noita tarinoita käsitellään. Nuoret valmistivat kuvaajan ohjauksessa myös näyttelyn:

<https://www.facebook.com/povestidincomunitate/?fref=ts>

<https://www.instagram.com/povestidincomunitate/>

- Mizilin nuorisoryhmät järjestivät yhteisössään: väkivallan vastaisen työpajan paikallisessa koulussa 40 lapselle (30.1.2019), tapahtuman äitien tukemiseksi (8.3.2019), Romaniaaloite-tilaisuuden syrjinnän eri ilmenemistavoista esityksen ja yleisökeskustelun muodossa (21.3.2019, kansainvälisenä rasisminvastaisena päivänä)

- Valea Seacan nuoret osallistuivat seminaariin (21.2.2019), jossa vertailtiin romanien ja afro-amerikkalaisten yhteisöjen kokemushistoriaa ja yhtymäkohtia. Puhujana vieraili yhdysvaltalainen feministiaktivisti Nelini Stamp, joka työskentelee afrikkalais-latinalaisten yhteisöjen oikeuksien puolesta.

- Valea Seacan nuoret tuottivat teatteriesityksen, joka heijastelee yhteisön kokemuksia syrjinnästä huumorin ja tragikomiikan keinoin. Näytelmässä esiintyi sekä romani- että valtaväestön nuoria. <https://www.youtube.com/watch?v=A8wTSSxv70&t=14s>

- Kuusi tyttöä valittiin *Vuosisadan romaninaiset* -kampanjan valmennustilaisuuteen Bukarestiin marraskuussa 2018. He saivat koulutusta feminismistä ja naisopiskelijayhdistystoiminnasta. Tämän lisäksi kukin heistä sai vieraila heitä ammatillisesti kiinnostaneessa kohteessa.

- Joulunaikaan järjestetty “Joulupukki on feministi” -teemainen joululahjakampanja, johon osallistui lukuisia sidosryhmiä, yhteisöjä ja kansalaisyhteiskunnan toimijoita. Romaniyhteisöille jaettiin satoja kiloja ruokaa, vaatetta, leluja ja hygienia tuotteita. Nuoret osallistuivat lahjoitusten jakeluun sekä kipeimmin avun tarpeessa olevien perheiden etsimiseen. (Kampanjan avulla pystyttiin tukemaan esimerkiksi neljää yksinasuvaa romanilasta, joiden vanhemmat olivat lähteneet kahdeksi kuukaudeksi etsimään toimeentuloa ulkomailta.) Kaikkiaan tavaralahjoitukset tavoittivat hankkeen aikana lähes 400 henkilöä.

- Hankkeen aikana Valea Seacan ja Mizilin nuoret osallistuivat kansalaisyhteiskuntamessuille Bukarestissa. Matka vahvisti nuorten yhteenkuuluvuutta, mutta liitti heidät myös laajempaan romani-alaiseen kansalaisyhteiskuntaan ja kansalaisaktivismiin. Messuilla he käsitelivät sukupuolirooleja, häirintää, väkivaltaa ja tasa-arvoa.

- Nuoret järjestivät flahsmob-kampanjoita Romanian vastarintaliikkeen päivänä (16.5.2018), kansainvälisenä tasa-arvon päivänä (8.5.2018) ja solidaarisuudesta Ranskassa tapahtuneen rasisistisen hyökkäyksen uhreja kohtaan (29.3.2019).